

Wat te doen tegen een boete voor fiscale cryptofraude?

mr. V.S. Huygen van Dyck-Jagersma¹

Crypto en fiscale controle daarop is nog volop in ontwikkeling. Waar bijvoorbeeld voor 'klassieke' bankrekeningen al lange tijd automatisch informatie werd verstrekt door banken, werden crypto's lange tijd gezien als het vrije wilde westen. Daaraan komt nu gedeeltelijk een einde, door de invoering van internationale gegevensuitwisseling in de vorm van onder meer DAC8. Cryptovaluta, andere virtuele assets en hun bezitters komen mede daardoor steeds beter in beeld bij de Belastingdienst. De Belastingdienst verstrekt op haar beurt relevante informatie aan met opsporing belaste instanties zoals de FIOD.

De aanstaande uitwisseling onder DAC8 kan ertoe leiden dat meer aan crypto gerelateerde vermogens en geldstromen aan het licht komen. Van wie zijn ze, voor wie, wat is ermee gebeurd en wat betekent dat voor de fiscale kwalificatie van het eigendom van of winsten uit die crypto's? Wanneer dit niet goed, of niet volledig is verantwoord in belastingaangiften, kunnen hoge fiscale vergrijpboetes om de hoek komen kijken. Of erger, als vermoedens bestaan die aanleiding geven tot het instellen van een strafrechtelijk onderzoek. Denk aan 'belastingfraude' van een zekere omvang, waarbij vermoed kan worden dat opzet in het spel is geweest. Daarom ga ik hierna in op de vragen of het nog mogelijk is om ter vermijding van een strafzaak vrijwillig verhuuld cryptovermogen of andere cryptoassets te melden bij de Belastingdienst, een zogenoemde 'inkeermelding'. En wat de invloed van de aanstaande gegevensuitwisseling onder DAC8 daarop is. Daarna bespreek ik hoe hoog fiscale vergrijpboetes kunnen zijn en over welke periode dergelijke boetes kunnen worden opgelegd. Tot slot ga ik nog in op enkele bewijsperikelen voor de belastingplichtige ten aanzien van de omvang en herkomst van diens cryptovermogen.

1. Aanstaande informatie-uitwisseling (DAC8) en beboeting daarvan

Voor de vraag of een inkeermelding bij de Belastingdienst – meer daarover hierna – vrijwillig is en daarmee strafvervolgning kan voorkomen, is van groot belang of de Belastingdienst niet onvermijdelijk zelfstandig op de hoogte zal raken van onjuiste aangiften. In het licht van aanstaande internationale gegevensuitwisseling kan de vraag worden gesteld in hoeverre een melding in het zicht daarvan nog vrijwillig kan worden gedaan. Daarom is van belang om te weten welke internationale informatie-

uitwisseling over crypto aanstaande is, over wie en door wie die informatie moet worden verzameld en aangeleverd (de rapportageverplichting). Dat maakt ook interessant welke 'afschrikwekkende' sancties kunnen worden opgelegd aan rapportageplichtigen, wanneer aan die rapportageverplichting niet wordt voldaan.

Vanuit Europa zijn er diverse richtlijnen die gaan over de uitwisseling van informatie door 'intermediairs.' Met deze richtlijnen is een systeem gecreëerd voor administratieve samenwerking tussen de nationale belastingdiensten van de landen binnen de EU. Een van de laatst aangenomen uitwisselingsrichtlijn of 'DAC' – dat staat voor Directive on Administrative Cooperation – is DAC8 (Richtlijn 2023/2226/EU), die vanaf 1 januari 2026 van kracht wordt.

DAC8 is overigens ontworpen om in lijn te zijn met CAREF, de OESO-tegenhanger hiervan die op hetzelfde moment in werking zal treden.² Om het rijtje compleet te maken noem ik ook MiCAR (Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCAR)). Hoe deze zich tot elkaar verhouden: MiCAR reguleert wie crypto-diensten mag aanbieden en hoe, DAC8 en CAREF zorgen ervoor dat belastingdiensten weten wat er gebeurt met crypto-activa. Ze vullen elkaar dus aan. MiCAR reguleert de markt, DAC8/CARF de fiscale informatie-uitwisseling.

De DAC8 richtlijn verplicht aanbieders van crypto-activadiensten in de EU om jaarlijks gegevens over hun gebruikers en hun transacties te rapporteren aan de nationale belastingdiensten. Deze informatie wordt vervolgens automatisch uitgewisseld tussen de belastingdiensten van de EU-lidstaten. De 'Wet implementatie EU-richtlijn gegevensuitwisseling cryptoactiva' (implementatie DAC8) is op 7 juli 2025 als wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Ka-

1. Vanessa Huygen van Dyck-Jagersma is advocaat belastingprocedures en fiscaal strafrecht bij HuygenLammers Advocaten te Amsterdam.
2. Het Crypto-Asset Reporting Framework (CARF) van de OESO, dat verplicht tot internationale gegevensuitwisseling over crypto(transacties) ook met landen buiten de

EU. Blijkens de memorie van toelichting bij de Implementatiewet DAC8 zullen 53 landen, waaronder Nederland, op basis van het CAREF uitwisselingsraamwerk cryptogegevens uitwisselen per 2027 en nog eens 10 landen per 2028 (zie Kamerstukken II, 2024-2025, 36782, nr. 3, p. 4).

mer, met beoogde inwerkingtreding per eveneens 1 januari 2026.³

Allereerst is van belang te bepalen welke dienstverleners onder de verplichtingen tot informatie-uitwisseling vallen. Op hoofdlijnen zijn dit:

- crypto-exchanges: dat wil zeggen platforms waar cryptoactiva worden omgewisseld voor andere cryptoactiva of fiatgeld;
- walletproviders: aanbieders van bewaardiensten voor cryptoactiva, zoals custodial wallets;
- intermediairs: alle partijen die beroepsmatig betrokken zijn bij transacties in cryptoactiva, waaronder brokers, handelsplatformen en mogelijk ook bepaalde DeFi-interfaces;
- DAO's en DeFi-platformen: hoewel deze decentraal zijn en moeilijk te reguleren, vallen ze formeel onder DAC8. Maar in de praktijk zal het heel lastig zijn om een fiscaal aangrijpingspunt te vinden (een 'persoon' aan te wijzen die verantwoordelijk kan worden gehouden).⁴

Wanneer een dienstverlener onder het bereik van DAC8 valt, moet die (na afloop van het rapportagejaar) per cryptotransactie verstrekken en zo nodig daartoe verzamelen:

- identificerende klantgegevens: naam, adres, woonland, belastingidentificatienummer;
- transactiegegevens: type cryptoactiva, hoeveelheid, datum, waarde in euro's;
- saldogegevens: voor aanbieders van bewaardiensten geldt ook een verplichting om saldi te rapporteren, net als banken.⁵

Wanneer een dienstverlener niet voldoet aan diens verplichtingen, kan op grond van het voorgestelde art. 67fa AWR een boete worden opgelegd van ten hoogste de zesde categorie, oftewel momenteel tot EUR 1.030.000.⁶ Dit betreft voor alle duidelijkheid een bestuurlijke boete, waarbij alleen de maximale hoogte is gekoppeld aan een strafrechtelijke boetecategorie. De boete blijft echter in de sfeer van het bestuursrecht. Dit betreft een boete per overtreding (het niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig doen) van de rapportageverplichting. Deze verplichting is gekoppeld aan de rapportageperiode, in beginsel een kalenderjaar. Het kabinet benadrukt dat in prin-

cipe per rapportageperiode maar één keer sprake kan zijn van een overtreding.⁷

De Afdeling advisering van de Raad van State (hierna 'de Afdeling') is uitgesproken kritisch over dit extreme boetemaximum en wijst erop dat ook boetemaxima, dus niet alleen de in een concreet geval op te leggen boete, goed gemotiveerd moeten zijn. De Afdeling wijst er verder op dat de Nederlandse boetes significant hoog zijn in verhouding tot andere EU-lidstaten.⁸

Het kabinet reageert door op te merken dat de boetes voldoende afschrikwekkend moeten zijn, per geval proportioneel moeten zijn en de Belastingdienst 'in beginsel eerst' de betreffende cryptoactivadienstverlener zal 'attenderen' (lees: niet direct een boete op zal leggen).⁹ Ten aanzien van de vergelijking met andere lidstaten merkt het kabinet op dat de vergelijking enigszins mank gaat, aangezien in andere landen meer deelboetes opgelegd zouden kunnen worden per rapportageperiode (lees: per kalenderjaar) en Nederland anders dan andere landen (nog) geen equivalent van verzuimboete invoert.¹⁰ Een concrete vergelijking of onderbouwing in hoeverre Nederland uit de pas loopt en wellicht alsnog significant afwijkt in het boetemaximum, lees ik hier echter niet in.

De sancties zijn blijkens de toelichting van het kabinet voornamelijk afschrikwekkend en daarmee zelfregulerend bedoeld, zo is op basis van zowel DAC2 als DAC6 tot nu toe geen enkele boete opgelegd.¹¹ Daarmee valt echter niet uit te sluiten dat een cryptoactivadienstverlener toch in de boeteprijzen zal vallen. In zodanig geval kan de kritiek van de Afdeling zowel als de significante afwijking van Nederland met het boetemaximum, in stelling worden gebracht om de proportionaliteit van de concrete boete te bestrijden.

Door de dienstverleners moet worden gerapporteerd voor het eerst uiterlijk op 31 januari 2027, met betrekking tot de gegevens en inlichtingen die betrekking hebben op het kalenderjaar 2026.¹²

3. De status van het wetsvoorstel implementatie DAC8 is te monitoren via <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36782>; de tekst van het wetsvoorstel en overige parlementaire stukken zijn te raadplegen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/07/nader-rapport-bij-voorstel-wet-imp-plementatie-eu-richtlijn-gegevensuitwisseling-cryptoactiva>.

4. Zie hierover ook D.R. Post, 'De fiscaalrechtelijke kwalificatie van een DAO' in (Tijdschrift voor Fiscaal Ondernemingsrecht) TFO 2025/197.2.

5. De verplichting tot uitwisseling van saldo-gegevens is gebaseerd op DAC2, de automatische uitwisseling van financiële rekeninggegevens tussen de EU-lidstaten (ook wel bekend als CRS, Common Reporting Standard). De Belastingdienst vermeldt hierover: 'Biedt u ook crypto-bewaardiensten aan, dan moet u volgens de regels van

CRS/DAC2 ook saldogegevens van uw klanten doorgeven aan de Belastingdienst' ([odb.belastingdienst.nl/carf-dac-8/informatie-dac8-carf/](https://www.belastingdienst.nl/carf-dac-8/informatie-dac8-carf/)).

6. Art. 23 Sr.

7. Zie Nader rapport bij Wetsvoorstel implementatie EU richtlijn gegevensuitwisseling cryptoactiva (Implementatie DAC8) (Kamerstukken II, 2024-2025, 36782, nr. 5, p. 5).

8. Zie Advies RvS op Wetsvoorstel implementatie EU richtlijn gegevensuitwisseling cryptoactiva (Implementatie DAC8) (Kamerstukken II, 2024-2025, 36782, nr. 4, p. 3).

9. Zie Nader rapport Implementatie DAC8, t.a.p., p. 5.

10. Zie Nader rapport Implementatie DAC8, t.a.p., p. 5.

11. Zie Nader rapport Implementatie DAC8, t.a.p., p. 4 en 5-6.

12. Zie Artikel 53ter, eerste lid Wetsvoorstel Wet implementatie EU-richtlijn gegevensuitwisseling cryptoactiva (Kamerstukken II, 2024-2025, 36782, nr. 2, p. 12).

2. Strafzaak vermijden door melding?

Wanneer een onderneming of andere belastingplichtige constateert dat eigendom van of resultaten uit cryptovaluta en andere virtuele bezittingen niet goed in belastingaangiften zijn verantwoord – en daarvan potentieel een strafrechtelijk of beboetbaar verwijt kan worden gemaakt – komt de vraag op of een vrijwillige melding bij de Belastingdienst nog redding kan bieden. Kan die melding nog wel vrijwillig zijn, in het zicht van de invoering van DAC8?¹³ Er gaan stemmen op, waar ik hierna op in zal gaan, die stellen dat een ieder nu ‘kan vermoeden’ dat de Belastingdienst het bezit van cryptoactiva wel op het spoor zal komen en daarmee zou elke melding feitelijk te laat zijn. Daar valt echter wel het nodige tegenin te brengen, waarover later meer. Aan de andere kant, de inkeerregeling is allang afgeschaft, dus waar hebben we het nog over?

2.1. Gevolg van ‘afschaffing’ inkeer

De zogenoemde ‘inkeerregeling’ is inderdaad in fases afgeschaft, maar alleen als het gaat om particulier vermogen. Voor bijvoorbeeld vennootschapsbelasting geldt deze afschaffing niet. Ik leg dit uit. Na een eerdere gedeeltelijke afschaffing per 2018¹⁴ geldt dit vanaf 2020 voor alle meldingen nadien met betrekking tot zowel box 3-vermogen als voor ‘box 2 vermogen’, oftewel inkomen uit een aandelenbelang van 5% of meer (aanmerkelijk belang).¹⁵

Wat hierdoor is afgeschaft is wettelijke toepassing van de fiscale boetebeperkingen (artikel 67n, tweede lid AWR) en nog belangrijker, afschaffing van de strafrechtelijke vrijwaring (artikel 69, derde lid AWR). Dit is een unieke regeling, die het (niet-fiscale) strafrecht niet kent. De fiscale boetebeperkingen lijken enigszins op wat in het strafrecht een ‘vrijwillige terugtred’ heet,¹⁶ waardoor voor onjuiste aangiften gedaan in de afgelopen twee jaar geen boete en voor eerder ingediende aangiften een gematigde boete zal worden opgelegd. Daarbij moet wel worden bedacht dat die ‘gematigde’ boetes kort voor de afschaffing van de inkeerregeling de reguliere boetes bij opzet al behoorlijk genaderd waren.

Belangrijker is misschien wel altijd geweest de strafrechtelijke poot van de inkeerregeling:

“Het recht tot strafvervolgning op de voet van dit artikel vervalt, indien de schuldige alsnog een juiste en volledige aangifte doet, dan wel juiste en volledige inlichtingen, gegevens of aanwijzingen verstrekt vóórdat hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat een of meer van de in artikel 80, eerste lid, bedoelde ambtenaren de onjuistheid of onvolledigheid bekend is of bekend zal worden. (...)”¹⁷

Het bovenstaande citaat betreft de actuele wettekst. Uit het (hierboven niet geciteerde) vervolg van het artikellid wordt echter duidelijk dat het recht op strafvervolgning inmiddels niet meer vervalt, wanneer het om box 2 of box 3 gaat.¹⁸ Dit geldt evenzeer voor cryptovermogen.

Wat zowel de praktische als de juridisch afdwingbare gevolgen hiervan zijn, is daarmee nog niet helemaal uitgekristalliseerd. In de praktijk heb ik, ongeacht de omvang van de zaak, na een vrijwillige melding ‘nieuwe stijl’¹⁹ nog geen enkele strafrechtelijke vervolging gezien. Dat kan betekenen dat die feitelijk niet worden ingesteld, mits de belastingplichtige waar mogelijk volledig meewerkt. Onder meewerken wordt verstaan dat desgevraagd alle fiscaal relevante informatie wordt verstrekt, althans dat aan de inspanningsverplichting daartoe is voldaan. Zeker waar het gaat om crypto blijkt het in de praktijk uiterst moeilijk zo niet onmogelijk om alle relevante informatie te achterhalen. Zo kunnen wallets zijn gesloten, *private keys* verloren zijn geraakt, cryptovermogens zijn aangehouden bij inmiddels failliete platforms, etcetera. En dan heb ik het nog niet eens over het bieden van uitleg van de soms ontelbare transacties die met of naar een adres hebben plaatsgevonden. Niet elke vraag zal door de belastingplichtige van een bevredigend antwoord kunnen worden voorzien. Desondanks kan aan de inlichtingenverplichting zijn voldaan, aangezien die een inspanningsverplichting inhoudt. Wie zich een redelijke inspanning heeft getroost, kan een gebrek aan informatie niet worden verweten.

Op het eerste oog zou beleid daartoe ingelezen kunnen worden in onder meer het ‘Memo Taskforce aanpak weigeraars en ontkenners’ dat als gevolg van een Woo-verzoek op 27 februari 2025 openbaar is gewor-

13. De Europese uitwisselingsrichtlijn DAC8 (Richtlijn 2023/2226/EU), verplicht aanbieders van cryptoactivadiensten in de EU om jaarlijks gegevens over hun gebruikers te rapporteren, welke informatie vervolgens automatisch wordt uitgewisseld tussen EU-lidstaten. Meer over de achtergrond en reikwijdte van DAC8 zie hierboven.

14. Aanvankelijk alleen voor nadien in te dienen belastingaangiften met buitenlands vermogen in box 3, zie Overige fiscale maatregelen 2018, artikel XX, Stb. 2017/518 (wijziging art. 67n, derde lid en art. 69, derde lid AWR).

15. Overige fiscale maatregelen 2020, artikel XI onder M resp. onder O, Stb. 2019/512 (wijziging art. 67n, derde lid resp. art. 69, derde lid AWR).

16. Maar die begrippen zijn zeker niet gelijk: strafrechtelijke terugtred houdt in dat het strafbare feit niet wordt vol-

tooid, terwijl inkeer is gericht op het verbeteren van voltooide feiten, ter voorkoming van het - uit vrees voor ontdekking - zich genoodzaakt voelen zijn die feiten te herhalen (opnieuw onjuiste belastingaangiften te doen). De gedachtegang erachter, te weten iemand de mogelijkheid willen bieden op diens schreden terug te keren, is wel vergelijkbaar.

17. Artikel 69, derde lid, AWR.

18. Datzelfde geldt voor de opmerking in het Besluit Bestuurlijke Boeten Belastingdienst(BBBB) dat ‘de inkeer als strafverminderende omstandigheid’ geldt, nu hierin wordt verwezen naar datzelfde inkeerbegrip (§ 7.2 BBBB).

19. Hiermee doel ik op een melding over box 2 of box 3 van de inkomstenbelasting, na afschaffing van de inkeerregeling op dit punt.

den.²⁰ Hierin wordt onder meer beschreven wanneer de inzet van het strafrecht aan de orde is. In het Memo wordt benoemd dat wanneer belastingplichtigen weigeren de gevraagde en benodigde informatie te verschaffen, in het uiterste geval strafrechtelijk kan worden vervolgd. A contrario zou daarin, optimistisch gezien, gelezen kunnen worden dat wie wel meewerkt, geen strafrecht te vrezen heeft. Maar hierbij moet worden opgemerkt dat dit gaat om de inzet van het strafrecht vanwege het niet voldoen aan informatieverplichtingen. Deze afwegingen hebben dus geen betrekking op het wel of niet strafrechtelijk vervolgen van een belastingplichtige vanwege eerdere opzettelijk onjuiste belastingaangiften.

Een uitlating van wat oudere datum die niettemin nog in mijn geheugen gegrift staat, betreft die van toenmalig programmamanager zwartsparenders bij de Belastingdienst, Frans van Krieken. Het onderwerp crypto was toen nog minder ‘hot’ maar valt hier ook nadrukkelijk niet buiten. Van Krieken merkte in 2018 op dat zwartsparenders zich – ondanks de toen recente afschaffing van de inkeerregeling voor buitenlands box 3 vermogen – vooral moesten blijven melden: “*dan wordt de kans op strafrechtelijke vervolging gemist.*”²¹ In mijn ogen heeft de Belastingdienst hiermee bij het publiek het vertrouwen gewekt dat na vrijwillige melding, ongeacht het fiscale belang, nog steeds de waarborg tegen strafvervolging bestaat.

2.2. Maar wat is dan ‘inkeren’?

Van belang is dus te weten dat de inkeerregeling nog bestaat voor bijna alle ‘belastingmiddelen’: vennootschapsbelasting, loonbelasting, omzetbelasting, erfbelasting, schenkbelasting, etcetera. Alleen niet meer voor box 2 en box 3 van de Inkomstenbelasting. Maar zelfs in dat geval blijkt het risico op strafvervolging na inkeer beperkt te zijn. Daarom is nog steeds zeer relevant: wat is nou inkeren? Wanneer is een melding vrijwillig gedaan en wanneer kan van een vrijwillige melding niet meer worden gesproken?

Het antwoord kan worden gegeven in drie onderdelen:

- *wat* moet er worden verbeterd;
- *wanneer* moet dat uiterlijk worden gedaan; en
- *hoe* moet dat worden gedaan.

‘Wat’

Om met het ‘wat’ te beginnen, hiermee wil ik vooral een wijdverbreid misverstand uit de wereld helpen. Wanneer na controles – al dan niet intern naar aanleiding van een due diligence onderzoek – onjuistheden aan het licht komen, krijg ik nog wel eens de vraag of hiervoor een beroep zou moeten worden gedaan op de inkeerregeling ter vermijding van boetes of strafrecht.

Het feit dat er onjuistheden zijn geconstateerd betekent echter nog niet dat een vrijwillige verbetering (een synoniem voor ‘inkeer’) nodig is. De vraag is: is sprake geweest van ‘belastingfraude’, is ernstig verwijtbaar verzaakt in het verantwoorden van het bezit of resultaten uit bijvoorbeeld cryptovaluta? Het gaat er immers om dat er eerder feiten zijn gepleegd waarvoor de pleger (of mededaders) daarvan fiscaal beboet dan wel strafrechtelijk vervolgd zouden kunnen worden. Met andere woorden: het gaat erom of in het verleden *opzet* bestond op de onjuiste aangifte, afdracht, etcetera. Of, in het kader van een fiscale boete, ten minste ‘grove schuld’.²² Daarbij moet dat opzet (of grove schuld) hebben bestaan op het moment dat de verplichting gold – bijvoorbeeld: ten tijde van de onjuist ingediende aangifte Vennootschapsbelasting – en bij een persoon die nog kan worden bestraft. Overleden personen kunnen immers niet worden beboet of strafrechtelijk worden vervolgd. Wanneer feiten zijn gepleegd namens een rechtspersoon die nog bestaat, moet echter nog wel met bestraffing van de entiteit rekening worden gehouden.

Wanneer het opleggen van boetes aan de orde komt, is het zaak om de bewijslastverdeling scherp op het netvlies te hebben. Moet de ‘foute’ onderneming of belastingplichtige bewijzen dat die geen verwijt kan worden gemaakt, of is het aan de inspecteur van de Belastingdienst om te bewijzen dat een verwijt kan worden gemaakt? Dit klinkt wellicht als een open deur, maar in de praktijk worden toch aanslagen met boetes opgelegd waarbij de onderbouwing rammelt. Op 8 april 2022 heeft de Hoge Raad de bewijslastverdeling voor fiscale boetezaken aangescherpt: hierin is bepaald dat de inspecteur een zwaarde bewijslast heeft.²³ Waar voorheen genoeg werd genomen met het ‘aannemelijk’ maken van een verwijtbaarheid, moet de inspecteur nu ‘overtuigend aantonen’ om een boete te mogen opleggen. Bij twijfel, geen boete.

20. Besluit Wet open overheid (Woo) van 27 februari 2025, kenmerk 2024-902 (‘Woo-verzoek over specialistenteam weigeraars en ontkenners’).

21. Opmerking door Frans van Krieken, destijds programmamanager zwartsparenders bij de Belastingdienst, in een uitzending van BNR De Ochtendspits van 8 november 2018. Dat fragment is via BNR niet meer terug te luisteren, het opgevraagde audiofragment van BNR is nu wel te raadplegen via de url <https://www.huynenlammersadvocaten.nl/publicaties/blogs/327/bnr-zwartsparen-ask-raymann>. Diezelfde dag sprak ondergetekende in ‘Ask me Anything’ met Jörgen Raymann over (zwart)sparen, van 00:20:40-00:22:40 speci-

fiek over deze opmerking van de Belastingdienst. Die laatste uitzending is via BNR terug te luisteren, url www.bnr.nl/podcast/breekt/10360088/sparen.

22. Met een fiscale vergrijpboete kan niet alleen opzet maar ook grove schuld worden beboet. Dit betreft een netgeen-opzet-verwijt, of zoals voorheen opgenomen in § 25, lid 2 van het Besluit Bestuurlijke Boeten Belastingdienst(BBBB): “*een in laakbaarheid aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid.*” Deze definitie is inmiddels niet meer in het BBBB opgenomen maar is nog wel te vinden in te toelichting bij de Beleidsregel bestuurlijke boeten Dienst Toeslagen (BBBDT) van 10 juni 2025.

23. Hoge Raad 8 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:526, rov. 3.1-3.2.

In een situatie dat naar stellige overtuiging van de betrokken onderneming of belastingplichtige geen strafrechtelijk of fiscaal verwijt kan worden gemaakt, kan het onder omstandigheden nog steeds zinvol zijn oude aangiften te verbeteren. Proactief handelen kan helpen in situaties waar toekomstige discussies voorzienbaar zijn. Bij het ontbreken van verwijtbaarheid is in beginsel overbodig om zich op de inkeerregeling te beroepen en zou het opleggen van boetes geheel achterwege moeten blijven. Dat laat onverlet dat het, gelet op mogelijke discussies hierover, verstandig kan zijn proactief te melden. Een expliciet beroep op de 'inkeerregeling' hoeft daarbij echter niet te worden gedaan.

'Wanneer'

Het uiterste tijdstip van een melding die als *vrijwillige* verbetering (inkeer) kan worden aangemerkt, kan worden afgelezen uit de tekst van art. 69, derde lid AWR:

"(...) vóórdat hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat een of meer van de in artikel 80, eerste lid, bedoelde ambtenaren de onjuistheid of onvolledigheid bekend is of bekend zal worden (...)"

Met de tekst 'weet of redelijkerwijs moet vermoeden' wordt bedoeld dat het om een geobjectiveerde verwachting gaat. Wie er tegen beter weten in vanuit gaat dat de Belastingdienst er heus nooit achter komt, is niet beter af dan de angsthaas die constant ontdekking vreest. Dat betekent ook dat zolang een (objectief) serieuze kans op niet-ontdekking bestaat, een melding nog wel op tijd is, zo oordeelde de Hoge Raad nog in 2021.²⁴ Juist dit aspect blijkt cruciaal in relatie tot nu nog verholde crypto, zie de paragraaf hierna.

Met de frase dat de 'bedoelde ambtenaren' – lees: 'de (inspecteur van de) Belastingdienst' – ermee bekend is of 'zal worden', wordt tot uitdrukking gebracht dat wanneer de Belastingdienst het vandaag nog niet weet maar er binnenkort onvermijdelijk achter komt, een melding toch te laat is. Daarbij kan als sprekend voorbeeld worden gedacht aan een aankondiging van een boekenonderzoek naar de omzetbelasting over een specifiek tijdvak, waarbij de ondernemer weet dat de aangifte niet bij de administratie zal aansluiten.

'Hoe'

Er bestaan formulieren waarmee een melding van bijvoorbeeld verholde vermogen kan worden gedaan. De wet stelt het gebruik van zo'n formulier echter niet verplicht. Een melding kan dus 'gewoon' per brief worden gedaan. Of per e-mail, nu de weerstand bij de Belastingdienst daartegen steeds meer blijkt te verdwijnen.

Ook is van belang om te weten dat een melding gefaseerd kan worden gedaan: in de eerste brief hoeft nog niet alle benodigde informatie te worden opgenomen. Wanneer dat uit eigen beweging of zo nodig desgevraagd wel wordt aangeleverd, geldt de oorspronkelijke melding als ijkpunt voor het bepalen van de tijdigheid daarvan.²⁵

2.3. Inkeren en DAC8

Om de kans op een gunstige uitkomst na eigen melding zo groot mogelijk te maken – lees: te profiteren van het ten minste informele beleid dat de kwestie alsnog buiten het strafrecht zal worden gehouden – is van belang dat een melding (nog) daadwerkelijk 'vrijwillig' wordt gedaan. Met een vrijwillige melding wordt bedoeld op hetgeen hierboven is toegelicht over 'wanneer' de melding moet zijn gedaan. In dat licht is van belang om te onderzoeken: kan cryptobezit nog tijdig 'vrijwillig' gemeld worden, in het licht van DAC8?

Van der Sar en Benedick stellen zonder omwegen dat de aanstaande implementatie van DAC8 maakt de belastingplichtige weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat de inspecteur met de verzwegen cryptovaluta bekend zal worden.²⁶ Overigens met een uitdrukkelijk pleidooi om de afschaffing van de inkeerregeling voor box 2 en box 3 terug te draaien evenals de afschaffing van de 300%-boete in box 3. Zij betogen dat het beter is een belastingplichtige te helpen 'bij zijn terugkeer op het rechte pad dan hem elk jaar weer een beetje verder in de fuik laat zwemmen.' Met andere woorden, in de geest van de oorspronkelijke inkeerregeling: te voorkomen dat een belastingplichtige zich genoodzaakt voelt ieder jaar opnieuw onjuist aangifte te doen, omdat die anders tegen de lamp zou lopen. Dat pleidooi kan ik alleen maar van harte ondersteunen.

Zolang dat pleidooi nog geen werkelijkheid is, is in de tussentijd de vraag of de makkelijke conclusie dat DAC8 tot ontdekking zal leiden wel juist is. Of de inspecteur per definitie op de hoogte zal gaan raken van verzwegen cryptobezittingen – althans: de belastingplichtige dat redelijkerwijs 'moet vermoeden', hangt van diverse factoren af. In de eerste plaats: hoe worden de crypto aangehouden, bij wat voor dienstverlener? Zijn de identificerende gegevens al bij die dienstverlener bekend? Gaat de dienstverlener voldoen aan de uitwisselingsverplichtingen? Bestaat nog de mogelijkheid om de cryptobezittingen te verplaatsen, zodanig dat deze niet onder de uitwisselingsverplichtingen zullen gaan vallen?

Met name dat laatste punt is cruciaal. Kunnen cryp-

24. Hoge Raad 22 januari 2021, ECLI:NL:HR:2021:103 onder verwijzing naar Hoge Raad 2 mei 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB1375, zie uitgebreider hierna onder 'Inkeren en DAC8'.

25. Met 'gefaseerd' doel ik op het later verder specificeren of verstrekken van onderbouwende gegevens van de betref-

fende inkomsten- of vermogensbestanddelen – bijvoorbeeld cryptowallets. Het bewust incompleet benoemen van die bestanddelen totdat er specifiek naar wordt gevraagd, is in dit kader echter zeer riskant.

26. Van der Sar en Benedick, t.a.p., par. 6.

tobezittingen nog buiten bereik van uitwisselingsverplichtingen worden geplaatst? In het algemeen zal dat tot 31 december van dit jaar (2025) in ieder geval nog mogelijk zijn. Immers, de eerste uit te wisselen gegevens zijn die over het kalenderjaar 2026. Wie vóór die tijd zou verplaatsen, vermijdt gegevensuitwisseling. Dat betekent dat nu nog een theoretische mogelijkheid bestaat dat de inspecteur niet op de hoogte raakt van verzwegen cryptobezittingen. Ik zie echter geen noodzaak om deze verplaatsing daadwerkelijk uit te voeren om een melding op tijd te laten zijn. Met andere woorden: ook wie niet alsnog verplaatst maar dat wel had kunnen doen, kan nog vrijwillig melden.

In dit kader is ook relevant te kijken naar welke informatie door belastingautoriteiten gaat worden uitgewisseld, te weten met name transactiegegevens. In de Uitvoeringstoets van de Belastingdienst merkt deze om die reden op:²⁷

“De DAC8-transactiegegevens kunnen niet worden vooringevuld [lees: in de belastingaangifte] en zijn alleen na een tijdrovende en kostbare analyse bruikbaar in de heffing en inning. De bruikbaarheid van de gegevens is daarom beperkt en de waarde voorburgers en bedrijven laag.”

De uitwisseling is transactie-based, wat betekent dat zonder transacties niets gemeld zal worden. Gelet daarop bestaat bij een passief aangehouden crypto-bezit evenmin aanleiding om te veronderstellen dat een DAC8-rapportage wordt gedaan, waardoor de Belastingdienst op de hoogte zal raken van het crypto-bezit.

Van belang is of, objectief gezien, het vermoeden gerechtvaardigd is dat de inspecteur met ‘de onjuistheid of onvolledigheid van de aangifte’ bekend was of bekend zou worden. Daarvoor is in de eerste plaats van belang of de betreffende informatie feitelijk zal worden uitgewisseld. De vraag of een subjectief vermoeden of vrees daartoe bestond, is niet relevant, zo overwoog de Hoge Raad in 2021.²⁸ In dat arrest uit 2021 refereert de Hoge Raad zelf aan diens arrest uit 2001. In dat arrest benadrukte de Hoge Raad dat doorslaggevend is of een ‘serieuze mogelijkheid bestond dat’ het betreffende vermogensbestanddeel ‘niet zou worden achterhaald of in verband zou worden gebracht met belanghebbende.’²⁹

Kortom, we moeten kijken of – op het moment van de melding – de serieuze mogelijkheid bestaat dat de inspecteur niet bekend zal raken met de onjuistheid

of onvolledigheid van de aangifte. Dat maakt dat een melding door belastingplichtigen in 2025 van crypto-vermogen in zijn algemeenheid nog als vrijwillig zal kunnen worden aangemerkt. Met alle kanttekeningen bij de gevolgen daarvan zoals hierboven opgemerkt.

3. Fiscale boetes

Wanneer verzwegen crypto-vermogen of -inkomsten niet tot een strafzaak leiden, moet nog steeds rekening worden gehouden met forse fiscale boetes. Fiscale boetes liegen er in zijn algemeenheid niet om. Anders dan de ‘boetecategorieën’ uit het strafrecht, met absolute bovengrenzen,³⁰ kunnen fiscale vergrijpboetes worden opgelegd tot 100% of voor box 3 zelfs 300% van het ontdoken belastingbedrag.³¹

3.1. Boeterisico vijf of twaalf jaar?

De Belastingdienst stelt zich op het standpunt dat crypto-vermogen per definitie geldt als ‘in het buitenland’ aangehouden vermogen, vergelijkbaar met bijvoorbeeld een bankrekening in Zwitserland of Dubai. Dat is van belang omdat het criterium ‘buitenland’ maakt dat een langere navorderingstermijn geldt, op grond van artikel 16, lid 4, Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR). Hierdoor kan de inspecteur tot twaalf in plaats van vijf jaar terug een navorderingsaanslag opleggen en heeft dus zeven jaren extra.³² Dat betekent dat eveneens over die extra zeven jaren een boete kan worden opgelegd. Een officieel kennisgroepstandpunt is er niet op dit onderwerp, maar in de praktijk beroept de inspecteur zich wel op het interne standpunt ‘crypto = buitenland’.

In hun artikel stellen Van der Sar en Benedick (werkzaam bij de Belastingdienst, maar uitdrukkelijk op persoonlijke titel geschreven) zich eveneens op het standpunt dat cryptobezittingen altijd ‘buitenlands’ zijn. Sterker nog, zij stellen dat dit zo algemeen geaccepteerd zal zijn dat dit ‘weinig stof [zal] doen opwaaien.’³³

Dit zie ik als een aardige manier om de aandacht af te leiden van een onderwerp dat wel degelijk serieuze discussie verdient. Terecht merken de auteurs op dat de vergelijking met een buitenlandse bank- of effectenrekening van een ‘reguliere zwartspaar-der’ hierbij snel is gemaakt. Zij menen echter in een aantal arresten van de Hoge Raad steun te vinden voor het standpunt dat crypto hoe dan ook buitenlands bezit betreft. In die arresten overweegt de

27. Uitvoeringstoets Belastingdienst - DAC8, bijlage behorend bij Nader rapport Implementatie DAC8, t.a.p. Zie hierover ook ‘Nieuwe wet cryptobelasting kost veel geld en is nauwelijks bruikbaar’, FD 10 augustus 2025.

28. Hoge Raad 22 januari 2021, ECLI:NL:HR:2021:103, rov. 2.3.1.

29. Hoge Raad 2 mei 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB1375.

30. Art. 23 Sr.

31. Zie bijvoorbeeld art. 67d, eerste resp. vijfde lid AWR voor het niet of onjuist doen van aangifte voor aangiftelast-

tingen. Diezelfde boete kan overigens ook worden opgelegd door de strafrechter, zie art. 69, tweede lid AWR (‘ten hoogste eenmaal het bedrag van de te weinig geheven belasting’).

32. Plus eventueel uitstel op grond van artikel 16, derde lid AWR.

33. B.M. van der Sar & H.J. Benedick, ‘Van hobbyisten tot cryptokoningen: de formeelrechtelijke aspecten van cryptovaluta’, TFO 2025/197.4, par. 4.3.1.

Hoge Raad – hier volg ik de auteurs nog steeds – dat ‘beheer’ van de betreffende beleggingsportefeuilles dan wel bankrekeningen niet maakte dat het bezit als in Nederland dan wel in het buitenland aangehouden moet worden gezien. Simpel gezegd: het beheren van een Zwitserse bankrekening vanachter de computer in Nederland, maakt het nog geen Nederlandse bankrekening. Eens.

Mijn betoog houdt echter in dat de vergelijking met de (al dan niet) buitenlandse bankrekening een stap éérder moet worden gemaakt. Bij als voorbeeld een wallet die in eigen beheer wordt aangehouden, kan de eigenaar daarvan zelf als ‘de bank’ worden aangemerkt. Wanneer die wallet vanuit Nederland wordt aangehouden, heeft dit als in Nederland aangehouden vermogen te gelden. Wanneer vermogen via een exchange wordt aangehouden heeft in mijn ogen dat exchange de rol als ‘bank’. Dan zal dus naar de vestigingsplaats van dat exchange moeten worden gekeken voor de bepaling waar het vermogen werd aangehouden.

Dit geldt vergelijkbaar voor de situatie dat sprake is van crypto-inkomsten. De handel in crypto of mining is over het algemeen speculatief van karakter. Dat betekent dat het (dus) geen inkomen (box 1) is maar valt onder vermogen (box 3). Over de grenzen tussen die twee zal ik in mijn bijdrage niet ingaan.³⁴ Maar áls sprake is van belastbaar inkomen, is het volgende van belang. Terecht merken Van der Sar en Benedick op dat ‘zichtbaarheid’ voor de fiscus uitmaakt voor de vraag of de verlengde termijn mag worden toegepast. Daarmee doelen zij op: als het betreffende inkomen al in de belastingaangifte staat, is het direct zichtbaar en is er geen rechtvaardiging om de verlenging van de navorderingstermijn te benutten. Maar onzichtbaarheid van het inkomen rechtvaardigt echter nog niet dat het (dus) wel als buitenlands inkomen kan worden aangemerkt.

Dat het daadwerkelijk om inkomen uit het buitenland moet gaan en niet (slechts) om inkomen dat onzichtbaar is gehouden voor de inspecteur, bevestigde de Hoge Raad in het zogenoemde ‘Ijssalon-arrest’.³⁵ Het ging in die casus om contant in Nederland ontvangen inkomsten die op een buitenlandse bankrekening waren gestort. De Hoge Raad oordeelde dat aangezien de inkomsten in Nederland zijn ontvangen, deze in Nederland zijn en blijven ‘opgekomen,’ ook als ze vervolgens ‘buiten het zicht van de Nederlandse belastingdienst op een buitenlandse bankrekening worden gestort.’³⁶ De inkomsten waren weliswaar contant en daarmee onzichtbaar, maar daarmee niet buitenlands.

Zowel voor vermogen als inkomen uit crypto is dus relevant ‘waar’ deze zijn aangehouden dan wel ontvangen, kortom: worden de crypto in Nederland of

in het buitenland aangehouden?

In mijn visie moet hiervoor schematisch aldus worden gekeken:

- buitenlandse exchange = buitenland;
- buitenlandse exchange met vergunning in Nederland (Nederlandse ‘vestiging’) = Nederland;
- exchange uit Nederland = ‘Nederlandse bank’ = Nederland;
- wallet in eigen beheer vanuit apparaat in Nederland = Nederland.

Aangezien de langere navorderingsbevoegdheden in beginsel één op één doorwerken in een langere mogelijkheid om over het na te betalen belastingbedrag een boete op te leggen, is bovenstaande ook van groot belang voor het bepalen van het boeterisico.

4. Bewijsperikelen

Alle cryptotransacties worden – in beginsel, mits deze ‘on chain’ zijn verricht – op een openbaar grootboek bijgehouden. Dat is immers de ‘USP’³⁷ van crypto: dat alle transacties publiek worden aangekondigd, zodat men niet afhankelijk is van een centrale autoriteit die men moet vertrouwen.³⁸ Aan de andere kant kan de privacy worden gewaarborgd doordat de ‘public key’ (het adres of publieke sleutel) niet de naam van de eigenaar prijsgeeft. Met andere woorden: het publiek ziet wel een transactie van A naar B gaan, maar zonder nadere informatie kan die transactie niet aan een persoon worden gelinkt.

Dit geeft tegelijkertijd bewijsperikelen voor de belastingplichtige ten aanzien van de omvang en herkomst van diens cryptovermogen. We zouden kunnen spreken van zowel ‘negatieve’ bewijsproblemen: ik ben niet (meer) de bezitter van deze cryptovaluta; als ‘positieve’ bewijsproblemen: het risico dat een niet zo zuivere herkomst tot het eind der tijden aan het licht kan komen, zodra aan het eerste cryptodraadje getrokken wordt. Het digitale grootboek van de blockchain kent immers geen eindige bewaartermijn.

4.1. Bewijs ‘niet van mij’

Stel een situatie voor dat cryptocurrency niet giraal en/of niet op een exchange zijn gekocht. Het kan bijvoorbeeld gaan om een debiteur die op deze manier aan zijn schuld voldoet. Of – niet ongebruikelijk in de beginjaren – cryptovaluta die met contanten zijn aangekocht, van een verkoper die men via een online platform heeft leren kennen. In deze en andere gevallen kan het zijn dat de ‘paper trail’ van de verkrij-

34. Zie hierover J. Ruijg en W.G. van Vliet, ‘Cryptovaluta fluctueren van speculatie tot voorzienbaar voordeel’, TFO 2025/197.1

35. Hoge Raad 16 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:303 (Ijssalon-arrest).

36. Ijssalon-arrest, t.a.p., rov. 2.4.2.

37. Unique selling point.

38. Bitcoin Whitepaper van Satoshi Nakamoto, 2008, zie ht [tps://bitcoin.org/bitcoin.pdf](https://bitcoin.org/bitcoin.pdf) resp. Nederlandse vertaling https://bitcoin.org/files/bitcoin-paper/bitcoin_nl.pdf

ging niet goed vastligt. Hierdoor kan zich de situatie voordoen dat niet kan worden aangetoond dat het (versturende) adres waar de eerste crypto vandaan zijn gekomen, niet (ook) van degene is die stelt deze van een ander te hebben aangekocht.

Doordat de publieke sleutel niet aan mij kan worden gelinkt maar ook niet aan een ander, kan ik niet aantonen dat crypto die ik heb gekocht, niet al van mij waren. Wie zegt immers dat die andere publieke sleutel (dat andere adres) mij niet óók toebehoort?

Er zijn wel hulpmiddelen om inzicht te verkrijgen in verbanden tussen adressen en transacties. Via een blockchainexplorer³⁹ kan worden teruggekeken in transacties en welke route deze afleggen. Om dit visueel inzichtelijk te maken, bestaan partijen zoals Chainalysis die blockchain-analyse bieden. Van de diensten van deze onderneming maken onder meer de Belastingdienst en de FIOD gebruik. Hiermee verschaffen zij zichzelf stroomschema's waarmee de onderlinge verbanden in kaart worden gebracht.

Maar dergelijke hulpmiddelen weten ook niet alles. Wanneer maar een enkele transactie met het versturend adres is verricht, kan de indruk ontstaan dat dat adres van dezelfde eigenaar is als die van het ontvangende adres. Het bewijs dat dat niet zo is, is dan uitermate moeilijk zo niet onmogelijk te leveren.

4.2. Bewijs van verloren cryptobezit

Het zal je maar gebeuren. Je bent een IT-specialist en je gooit per ongeluk de verkeerde harde schijf weg. Op de harde schijf die je weggooide, stonden de private keys die toegang gaven tot een bitcoinwallet. De schijf, met 8000 bitcoins, wordt in 2013 op de vuilnisbelt gedumpt. Ondanks alle pogingen daartoe krijg je geen toegang tot de vuilnisbelt om de schijf te kunnen gaan zoeken. Dit vermogen zou nu honderden miljoenen euro waard zijn.

Dit betreft een inmiddels iconische gebeurtenis waarbij daadwerkelijk een man, James Howells, per ongeluk een harde schijf met een aanzienlijke hoeveelheid bitcoins weggooide en die op de vuilnisbelt in Newport, Wales belandde.⁴⁰

Zo extreem hoeft het natuurlijk niet te worden, maar de situatie kan zich voordoen dat door onvoorziene omstandigheden de sleutel tot het crypto (het wachtwoord oftewel de 'private key') verloren raakt.

Ook in die situatie is het lastig bewijs te leveren dat de toegang tot, en daarmee het bezit van de crypto, voor de voormalige eigenaar verloren zijn gegaan. De cryptocurrency zijn immers niet verdwenen: die stonden en blijven staan op het adres waar ze stonden, zichtbaar voor iedereen. Daar zullen alleen nooit meer transacties mee kunnen worden uitgeoefend. Omdat crypto wel vaker passief op een adres

blijven staan, is een periode van inactiviteit op een adres geen bewijs dat de sleutel verloren is geraakt.

Hard bewijs zal ook hier vaak onmogelijk te leveren zijn. Wel kan het mogelijk zijn om het verhaal aannemelijk te maken, door het aanleveren van indirect bewijs. Zoals het proberen om een vuilnisbelt aan te kopen. Of, in minder extreme gevallen, door vastgelegde contacten met anderen over het verlies van de private key.

4.3. Bewijs onrechtmatige herkomst

De hierboven beschreven situaties gaan over bewijs dat je zou willen leveren dat crypto niet (langer) in je bezit is, maar je dat niet kan bewijzen. De andere kant van de medaille is een situatie dat iets aan het licht kan komen, wat je liever niet ziet gebeuren.

Wanneer een deel van het cryptobezit afkomstig is uit transacties afkomstig van het darkweb, kan dit – wederom in beginsel – altijd nog worden getraceerd. Het voorbehoud dat ik hier maak ziet bijvoorbeeld op gebruik van cryptomixers, waardoor de lijnen niet meer zo eenvoudig zijn te volgen. Zonder het gebruik van cryptomixers en dergelijke maakt het openbare grootboek het mogelijk om zonder einde inzicht te houden in de herkomst van verkregen cryptovaluta, ook wanneer die later zijn overgeheveld of omgezet in andere virtuele assets.

Wie – al dan niet in het zicht van de informatieuitwisseling als gevolg van DAC8 – overweegt om alsnog schoon schip te maken wat betreft het bezit van cryptovaluta, zal er daarbij dus wel rekening mee moeten houden dat ook de herkomst in beeld zal komen, met alle (strafrechtelijke) gevolgen van dien.

5. Conclusie

Cryptovaluta en andere virtuele assets komen steeds beter in beeld bij de Belastingdienst, als gevolg van uitbreidende informatieverplichtingen en internationale uitwisseling. Ondernemingen en andere belastingplichtigen die dergelijke bezittingen of inkomsten nog niet volledig hebben verantwoord, kunnen hierdoor onvrijwillig in beeld komen bij de Belastingdienst en/of opsporingsinstanties en het risico lopen op forse fiscale boetes of zelfs strafrechtelijke vervolging. Dan is van belang wat je nog kunt ondernemen ter voorkoming van een strafzaak of hogere boetes. Aangezien de mogelijkheden tot inkeren nog altijd niet volledig zijn afgeschaft dan wel in de praktijk nog in stand gelaten worden, is het tijdig vrijwillig melden van eerdere opzettelijk onjuiste aangiften nog steeds relevant. Ik heb uiteengezet dat en op welke gronden een dergelijke melding nog tijdig kan worden gedaan, ook in het zicht van informatieuitwisseling op grond van de DAC8-richtlijn.

39. Zoals BlockExplorer, WalletExplorer of voor Ethereum: Etherscan of Ethplorer.

40. Zie onder meer <https://nos.nl/artikel/2555326-welshman-wil-vuilnisbelt-opkopen-op-zoek-naar-bitcoinfortuin>.

De implementatie van de DAC8-richtlijn vanaf 1 januari 2026 verplicht aanbieders van cryptoactivadiensten in de EU om jaarlijks gegevens over hun gebruikers en transacties te rapporteren aan de nationale belastingdiensten. Dit vergroot de zichtbaarheid van cryptotransacties en brengt risico's met zich, zoals aanzienlijke fiscale boetes over al dan niet de verlengde navorderingstermijn. Ook de cryptoactivadienstverlener zelf riskeert hoge boetes, wanneer die niet aan de aanstaande rapportageverplichtingen voldoet. Aangezien de verlengde navorderingstermijn geldt voor vermogen in het 'buitenland', is van belang of crypto (altijd) 'buitenlands vermogen' betreft. Zoals hierboven schematisch weer-

gegeven is dat wat mij betreft zeker niet altijd het geval.

Tot slot passeren enkele bewijsperikelen de revue voor de belastingplichtige over de omvang en herkomst van diens cryptovermogen. Wat als cryptobezit niet van de vermoede eigenaar is of de toegang daartoe verloren is gegaan? En wat als door opgave van het huidige bezit ook de niet zo fraaie herkomst daarvan boven water komt? Als gevolg van het in beginsel openbare grootboek van alle cryptotransacties, levert dit de nodige bewijsproblemen op waarop men bedacht moet zijn.